

661070⁴

661070'S VESE: 1974.

TART: MŰSÁBCIKKEK

2 lap

FŐLORRÁSI MUTATÓ: KAPOSVÁR

SÁV MUTATÓ: XXXIII, 51

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

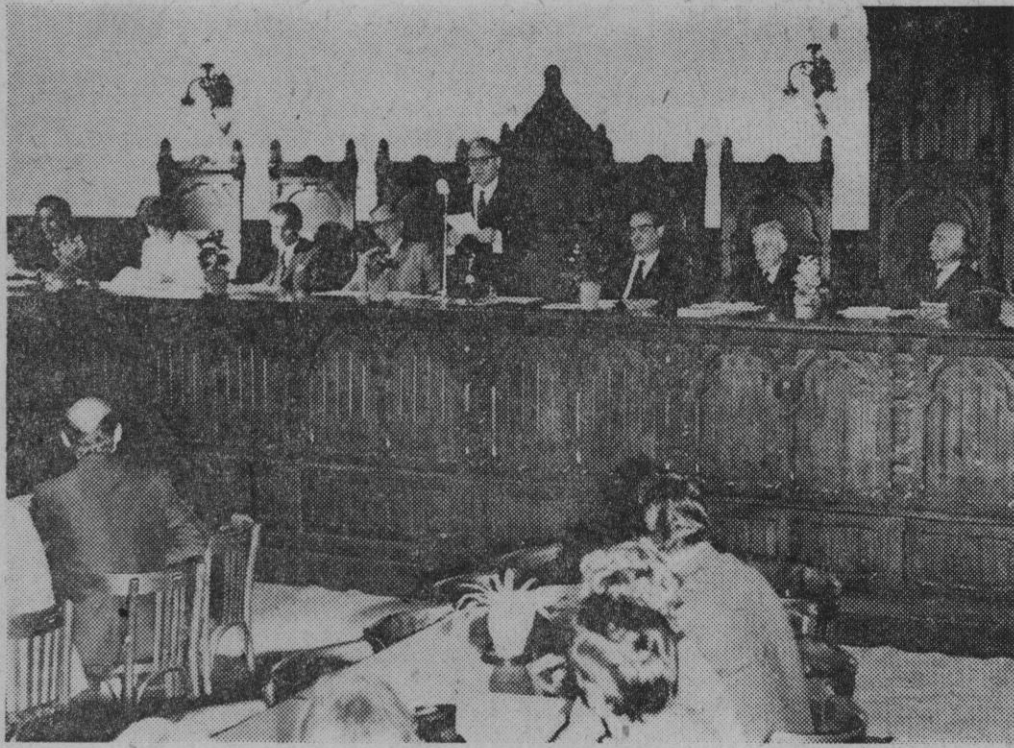
LELTÁRORÁS

ÁTVEVETVE AZ EGYESÉGES LTK. 3177 - ES TÉTELE ALÓL

Népművészeti hét

Tudományos tanácskozás

A tegnapi tudományos tanácskozást Kocsis László, a megyei tanács elnökhelyettese nyitotta meg. Megnyitójában visszatekintett a Somogyi Napok rendezvényeire, a rendezvénysorozat küldetésére, s ezek fő eredményeire. A néphagyományok ápolásának fontosságára a *közművelődési párthatározat* is felhívja a figyelmet, s ennek kapcsán utalt arra, hogy miért fontos fóruma mindennek a *dél-dunántúli népművészeti hét*. Ez a hét — miként Kocsis László külön kiemelte — egyben a dél-dunántúli megyék közötti együttműködés szép és eredményes megvalósulása is. Megnyitójának befejező gondolata az volt, hogy a jövőben nagyobb gondot kell fordítani a *munkáshagyományok* feltárására és fokozottabb ápolására is.

A tudományos tanácskozást tegnap Erdélyi Zsuzsannának a Somogyi Almanach sorozatban megjelent kötete, illetve az ehhez kapcsolódó *előadása* köré csoportosult. Mondhatni: szinte megelégedtek a könyv lapjai, amikor az adatközlők reszketős magyar vagy idegen nyelvén megszólaltak a magnetofonból az archaikus népi imák.

Erdélyi Zsuzsanna köszönetet mondott a gyűjtemény és a tanulmány gyors, együttes megjelentetéséért, s egyben utalt arra, hogy a népi imádságok gyűjtése és feldolgozása korántsem elszigetelt mun-

ka, hasonló kutatás folyik például a Szovjetunióban is.

Előadásában külön hangsúlyozta, hogy ez a *folklórréteg* sok olyan motívumot tartalmaz, amely szomszéd népeinknél éppúgy, mint a tőlünk távolabb élő etnikumok hagyományában fellelhető.

Allításait szemléletes forrásokkal bizonyította. A források megszólaltatója volt *Jancsó Adrienne, Tarkó Magdolna, Sebestyén Mária és Tardi László*. A válogatás, és a versben, dalban választékosan bemutatott anyag gazdagon bizonyította az Erdélyi Zsuzsanna által ismertetett párhuzamokat.

Szólt a kutató a munka területéről is, nevezetesen a filológiai jellegű tevékenységről, amely kiterjedt a »terepen« adatközlőktől felvett szóbeli anyagra, és a könyvtári munkára, majd röviden méltatta a népi imák pszichológiai elemzését is.

Érdekesképpén említjük meg, hogy a kutató egyik adatközlője *Bari Károly* költő volt, akinek énekét kétszer is hallhattuk hangszalagról tegnap.

A tudományos előadás méltó »zárófejezete« volt az említett művésze előadásában megjelentített *liturgikus» játék*.

A korreferensek közül sajnos nem lehetett mindenki jelen. *Dr. Bárczi Géza* egyetemi tanár korreferátumát *Olsvai Imre* népzenekutató olvasta fel. *Dr. Bárczi Géza* a *nyelvészet* szempontjait alapul véve nagybecsüléssel nyilatkozott a *Hegyet hágek lötök lépék* című kötetéről, s korreferátumában máris »megvallatta« annak nyelvjárási szókészletét, mondattanát, sőt egyes hangtani vonat-

kozásaira is utalt. Jól jellemzi elismerését, hogy az archaikus népi imák jelentőségét híres nyelvemlékeink felfedezésével állította egy sorba.

A gyűjteményt a másik korreferens — *dr. Bán Imre* egyetemi tanár az *irodalomtörténet* szemszögéből vette vizsgálat alá. Elfogadta például a szerző csoportosítását, ugyanakkor több ponton — főleg az eredet kérdésében vitázott is, és további szempontokra hívta fel az elemző figyelmét.

Dr. Murányi Mihály vallástörténész korreferátumát *dr. Kanyar József*, a megyei levéltár igazgatója olvasta fel. E korreferátum elsősorban *lélektani* szempontból méltatta a gyűjteményt, kiemelve, hogy az imák a nép számára a mindennapos nyomorúságból való menekvést jelentették.

A korreferátumokat vita követte, amely *dr. Bán Imre* professzor zárszavával ért véget. Úgy véljük — s írásunkban azt kívánjuk érzékeltetni — tegnap délután a városháza díszterme híven a hét küldetéséhez, *tudományos műhelyé* vált. A népművészeti hét vendégeit várják a kiállítások, a Somogyi Képtárban, a TIT megyei székházában, az ifjúsági és úttörő művelődési központban és a Latinca művelődési központban. Az utóbbi helyen tegnap este *Somogyi képek* címmel folklórműsort rendeztek.

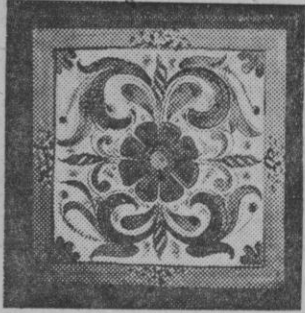
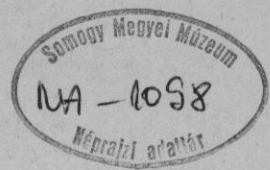
A tanácskozás ma folytatódik, melynek központi témája *Somogyi népköltészet* lesz. Ma este rendezik a megyei művelődési központban a négy megye folklór együttesének díszelőadását is.

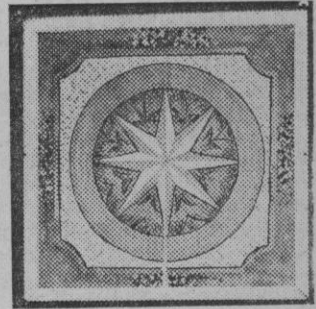
3177

Somogyi Népi imádságok

1974. okt. 10

Hagyomány- ápolás

Ismét gazdagodott a Somogyi Almanach sorozata, új kötetet tehetünk polcunkra: Erdélyi Zsuzsanna könyvét. Folytathatnám úgy is: olvasókönyvét, melynek fedelén a népköltésből kölcsön vett, Moldvában főljegyzett archaikus népi ima részlete olvasható: *Hegyet hágék lőtöt lépék...*

Járatlan, jöszereivel alig tudott előttünk levő, de általunk még föl nem ismert »hegyre hágott« a forrásgyűjtemény összeállítója és a mindebben rejtőző tudományos értékek felmutatója, Erdélyi Zsuzsanna.

Archaikus népi imák — mondja az alcím, s minden szó fontos, mert a cím pontosan tükrözi azt, amit az itt közölt népköltési anyagról alapjában véve tudunk kell: ezek ősi voltát, vallásos jellegét, s őriási, igazából e könyvben felbecsült folklorisztikus értékeit, kapcsolódását a népi élet mindennapjaihoz.

Szinte zavarba ejti az olvasót a most kiadott folklorisztikus kincs, a teremtő népi képzelet, a nemzedékről nemzedékre hagyományozó, névtelenségbe burkolózó költőiség. S zavarunkból csak a kutató segít ki bennünket, aki felületese sejtéseink helyébe —

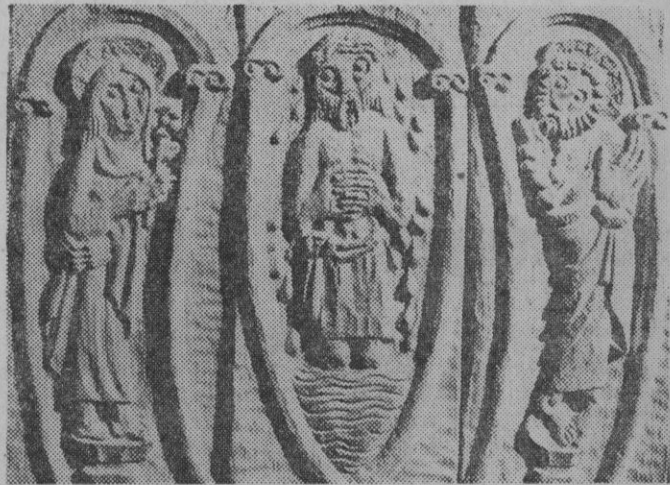
Hegyet hágék lőtöt lépék...

Erdélyi Zsuzsanna könyve

azok igazolására, vagy cáfolására — biztos szempontokat, s meggyőző elemzést nyújt. Mert: »*Tapoggy ki, tapoggy ki templom ajtaján, / Tekints ki, tekints ki siralom völgyére, / Ott látok, ott látok, / Könyökig könyűben, / Térdig való vérbe / Szent szakállát tépázák, / Vas kesztyűvel csapdosásák, / Vas ostorral ostorozzák, Minden teteme megrettenvén, / Piros vére kifolyik...*« — olvassuk az *Ott látok, ott látok* elnevezésű népi imát, s emlékeztünkben, a megrázó anyajajszónak az olvastán, máris felidéződnek az *Omagyar Mária-siralom* elevenbe vágó sorai. Hány anya azonosult e fájdalommal! Visszaadható-e vajon az a keserves hang is, melyen reszketős nénék, és háborús híreket halló asszonyok végigmondták Mária fájdalmát.

A művészet gyógyír volta, a költés kiéneklő megkönnyebbulése, az írásbeliséggel való párhuzam kínálkozik első, spontán felismerésünkben. S, hogy valójában milyen eredetbeli, hagyományozásbeli, stílusbeli többréteggel, lírai erővel, epikus áradással, dráma feszültséggel állunk szemben, arról Erdélyi Zsuzsanna bevezető tanulmánya igazít el bennünket.

Az előszóban írja Ortutay Gyula: »*Valóban új forrásvidéket, ha úgy tesszük új, gazdag tartományt fedezett fel Erdélyi Zsuzsanna több éves áldozatos munkája*«. Minden okunk megvan arra, hogy tisztelettel adózzunk ennek az értékmentő, hagyományápoló, népköltésünk ősi gyökerezéséig eredeztethető anyagot felszínre hozó munkának. Hiszen az *Új Írás* és az *Ethnographia* hasábjain között — mutatóba látott — anyag után ezúttal igen szemléletes válogatást ka-

A kötet egyik illusztrációja.

punk; »terepmunka«, tudományos viták, műhelymunkák után a köz elé tárva, ismeretterjesztési és közművelődési hasznosításra.

Erdélyi Zsuzsanna elemzi az anyagot kapcsolódása szerint: *a funkcióhoz, a hordozókhöz, a területhez és nyelvhez, a szóbeli hagyományhoz, az írásbeli irodalomhoz*, feltárja az ún. *köztes peremterületeket* és külön szempontja a *terjedés, terjesztés* vizsgálata is. Hogy milyen esztétikai értékek rejtőznek ebben az anyagban, azt világosan tárja fel előttünk a költészeti kategórián belüli elemzés.

Világos *tipológia* alapján közli a szövegeket is: külön csoportosítva a *mágikus, a szenvedéstörténet mozzanatait felidéző, a középkori egyházi irodalmat visszhangzó* és egyéb vegyes szövegeket.

Hogy miért a Somogyi Almanachban látott napvilágot? Amellett, hogy a sorozatnak küldetése a tudományos munka felkarolása, a publikációs lehetőség, az itt közzétett

anyag jelentős része somogyi gyűjtés. S éppen a gyűjtőmunkáról tett vallomásban rajzolódik ki előttünk Erdélyi Zsuzsanna rendkívül rokon-szenves kutatóegyenisége, ak tudományos szenvedélye és következetessége mellett megragadóan meleg emberséggel vall adatközlőiről, lírai visszaemlékezéssel és hálás szerénységgel nagy érdemet tulajdonít nekik.

A kötetet, melynek lektora, Bálint Sándor — Gyovai Eszter illusztrációi gazdagítják. Az archaikus — apokrif — imádság folklor-kategória létezését 1970-ben fogadta el a szaktudomány. Létezéséről most igényes bizonyosságot kaptunk, és mindazokon a sor, akinek tiszte, feladata, hogy ezzel mind több embert ismer-tesse meg katedrán és közművelődési intézményekben. Erdélyi Zsuzsanna tovább folytatja a gyűjtő, rendszerező, elemző munkát.

Troszt Tibor